

Oznaniła.

Za navadno dvestopno vrsto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat, 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; veče pismenke plačujejo po prostoru. Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi sene vračajo.

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

V torek,

četrtak in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto . . . 7 for. 50 kr.
 „ pol leta . . . 3 „ 70 „
 „ četrt leta . . . 2 „ — „
 „ mesec . . . — „ 70 „

Po pošti:

Za celo leto . . . 9 for. 50 kr.
 „ pol leta . . . 4 „ 80 „
 „ četrt leta . . . 2 „ — „
 „ mesec . . . — „ 90 „

Št. 34.

V Celovcu v četrtek 21. marca 1867.

Tečaj III.

Slovenči pozor!

„Neue freie Presse“ in graški „Telegraf“ sta prva dvalistična lista, kakor je obče znano in tudi zmiraj najbolje vesta, kaj Beust in Blagotinšek mislita. Že davno sta imela oba lista novico, ki je tudi v vse druge liste prišla, da namreč mislita Beust in Andrašy crkveni imetek prodati ali pa, če ne to, vsaj zastaviti ga. — Poznej se je to tajilo, pa v nobenem uradnem časopisu. — „Telegraf“ od petka 15. t. m. ima pa spet na čelu svojega lista z debelimi črkami dopis iz Dunaja, o katerem se ve, da je na pol vladin ali pa oficiozen, kakor se pravi. Tú ima spet glas, da je v kljub vsemu tajeju (dementiranju) že popolnoma dognana stvar, da bota Beust in Andrašy crkveni imetek gotovo zastavila in to na ravno to vižo kakor namerava sedanja laška vlada kralja Viktorja Emanuela. Tako „Telegraf!“ — Ne Bach, ne Schmerling, ki sta bila vsak trenutek v denarni stiski, nista se nikdar upala, kaj tacega razglasiti, magari če tudi le v oficioznih listih, ker bila sta kolikor toliko vendar katoličana. — To bi še morali v Avstriji doživeti, da bo saksonski nekato-ličan Beust po crkvenem imetku segal! Vedite, predragi rojaki, da ne zinemo preveč, ako rečemo, da sta crkev in slovenski narod tako eno, kakor duša in telo, in da je crkveno blago na Slovenskem blago slovenskega naroda, da, ako bi se crkev gulila, gulil bi se ž njo tudi slovenski narod. Akoravno je Beust luteran, ne verjamemo, da bi imel toliko poguma, da bi to kar za se storil, marveč da bo gotovo dal to v pretres kteremu si bodi že prihodnjemu parlamentu. Toraj kranjski Slovenči pozor! pazite dobro, koga da bote volili! Veste še vsi, kaj je eden izmed prvih nemškutarjev prvega kranjskega zbora, g. Kromer, v Ljubljani govoril, da so zdavnej že časi minuli, ko so še mogli duhovni prosto ljudstvo s čudeži in enakimi bedarijami slepariti! Vprašamo, kaj se zamore od poslancev enake misli pričakovati, kako da bodo z imetkom crkve, to je z imetkom slovenskega naroda ravnali?! Toraj še enkrat pozor! Pazite in glejte, koga da bote volili! — Iz vsega vidite, kako strašno neizmerno važne so te volitve! To bo bitka za naš duževni in materijalni obstanek! Dragi kranjski rojaki, ne držite rok križem, posebno pa Vi duhovni, ker vidite, za kaj da gre. Tak duhoven, ki bi se pri sedanjih volitvah mlačno obnašal, ni več mrzel, kakor je dobro g. dr. V. Zarnik v „Novicah“ rekel, temuč že popolnoma zmrznjen!

Volilci, pridite vsi kar vas je, če imate tudi 15 ur dalječ; vi, kateri imate vozove, pa vzemite revneje k sebi, da nobeden, ki ima pravico voliti, doma ne ostane! Delajte vsi združeni kot en mož za vse te poslance, ktere ste poprej imeli, ker so sami poštenjaki od konca do kraja, od prvega do zadnjega. Še enkrat rečemo, da nam gre zdaj za vse! Tudi naši sovražniki ne bodo mirno gledali, ampak vse mogoče žile napenjali. Toraj še enkrat pazite, ne držite rok križem, delajte vsi, vsak po svoji moči in zmaga je gotovo naša! V Gradcu 16. marca 1867. Dr. M. K.

Slovenske dežele.

Iz Celovca. (Volitve na Kranjskem; nemški liberalci; stara „Presse.“) Na Češkem je poklical nek c. k. okrajni predstojnik volilne može svojega okraja in jih nagovarjal, naj volijo za deželnega poslanca zdaj takega moža, ki bode visokej vladi po volji. Čeruil je njih poprejšnega poslanca, ki je bil kot vrednik nekega časnika v ječo obsojen, — hvalil in priporočeval pa samega sebe, ki je nosil zlat križec na persih za svoje zasluge. Volilni može ga tiho poslušajo, kar nek serčen poštenjak prime za besedo in pravi: „Gospod, brez zamere! Zakaj je naš sedanji poslanec v ječi sedel, dobro vemo; zakaj da pa Vi nosite zlati križec na persih, tega pa ne vemo.“ Gosp. predstojnik je menda nos pobesil in poslal volilne može domú. — Tudi na Kranjskem dela gospóda vsake baže na volilne može, naj si volijo vladi prijazne in prijetne može. Pa, poštenjaki in rodoljubi! odgovorite jim naravnost, da presvitli cesar ni zavoljo tega sedanjega deželnega zbora razpustil, da zaslíši glas tega ali unega predstojnika ali grajščaka, tega ali unega fužinarja ali tergovca, tega ali unega nemškutarja, timveč da zaslíši še enkrat glas celega ljudstva po Kranjskem. Ono naj izreče, ali so poslednji poslanci delali in sklepali po volji in po duhu njegovem. Mislimo, da so in ljudstvo jih torej gotovo spet izvoli: Ne vdajte se nikomur, kakor le svoje vesti, in volite le po svojem prepričanju in duhu. — Nemški liberalizem se je že večkrat tako sijajno pokazal, da se Bogu usmili! Brez policije, brez ovajanja, brez sile ne dela in ne opravi ničesar. Kako vganja in visoko vlado šunta zoper razpuščene dež. zборе in zoper federaliste sploh, mora se poštenemu človeku že gnjusiti! Poslednje dni smo doživeli spet dva prelepa dokaza. Profesor Klun na Dunaju, ki spada v dež. kranjskem zboru k narodnej stranki, mora ali poslanstvo ali pa svojo službo pustiti. Ali je to liberalno, — da! ali je to postavno? Stara „Presse“ je že v drugič (17. t. m.) o nekem slovenskem kaplanu tako pisala, kakor bi v svojih pridigah slovensko ljudstvo šuntal in puntal zoper Nemce in tako podkladal ognju sovraštva in poboja med Nemci in Slovenci. Se ve da so celovski liberalci zagnali strašen hrup in razsajajo hudo zoper vso slovensko duhovščino. Dotični gosp. kaplan je že pri prvem sestavku mislil nesramnej „Presse“ tiskarno pravdo obesiti, pa dal se je pomiriti; ali drugi dopis je pa tak, da pošten rodoljub molčati ne more. Naj se torej oglasi ali dotični kaplan sam ali pa cela slovenska duhovščina, ker se v dopisu nihče po imenu ne imenuje, ampak le tako v en dan nek pridigar in ž njim cela slovenska duhovščina psuje in ovaja. Pervi dopis je bil poslan iz Pliberka, drugi zdaj iz Celovca, obema pa je eden in isti oče.

Iz Celovca. (Bogoslovka beseda.) Naše semenišče šteje 54 bogoslovcev, med kterimi je 23 Slovencev. Med Nemci in Slovenci kraljuje resnična, nehlinjena ljubezen

in lépa, bratovska zastopnost. Priča temu je ravno imenovana „beseda“, ktero so slovenski bogoslovci v čest slovanskima apostoloma ssv. Cirilu in Metodu napravili. Pri petju so Nemci Slovincem lepo in prijazno pomagali, tako da so zamogli v cerkvi peti slovensko sv. mašo gospod Miklošičevo. Pri „besedi“ 14. t. m. popoldne pa so se verstili govori in pesmi po tem le načertu: Budnica, kor hrvaški. Pozdrav in nagovor. Zdihljeji slepega, besede Vilharjeve, napev Klinarjev. Staroslovenski govor, vzet iz ostromirskega evangelja. Brodar, besede Trnskega, napev Lesinsky-ev. Krst pri Savici od Fr. Prešerna, dramatično prestavljen. Gorenke, besede in napev Fleišmanov. Proletje domorodno od Preradovića, hrvaška deklamacija. Lipa oživljena, besede in napev Tomaževičev. Slep ni lep. Saloigra v 2 delih, spisal Vilhar. Osebe: Ribničan g. Stembov. Tržičan g. Peterman. Pivčan g. Knaflič. Wunder g. Keznar. Marko natakarg. Jošt. Hribar uradnik g. Wieser. Črne, pisar g. Jerman. Palček, brič g. Riglnik. Prvi del se igra v gostilnici, drugi v uradnji. — Po dokončanem programu so h koncu še zapeli: „Naprej!“ Vse je šlo izverstno, kakor smo že povedali. Ta svečanost nam je živa priča, koliko navdušeno rodoljubje in terdna volja premore. Veliko je bilo treba truditi in vaditi se, da se je vse to dognalo tako, da šolski nauk ni terpel nobene škode. V prostih urah in še celo po noči so se rodoljubi v petju, v govorih in v igri vadili. Zatorej slava in hvala vsem, ki so k tej narodnej svečanosti pripomogli. Pred vsem gre slava in hvala celemu visokoč. vodstvu bogoslovskega semenišča, ki je k tej prelepi in milej veselici rade volje privolilo. Slava in hvala vsem slovenskim rodoljubnim bogoslovcem, ki so darovali toliko časa, truda in še denarja, da počestijo tako slavno in narodno slovanska naša apostola. Pri tej priliki pa ne moremo zamolčati, da sta bila gg. Rup in Centrih glava in duša cele te narodne veselice. Vsi pričujoči gostje nismo mogli prehvaliti te svečanosti, podali smo se vsi veseli na svoj dom s to preserčno željo, naj bi se take veselice večkrat napravljale. Niso le samo za veselje in kratek čas, timveč so tudi koristne. Pričujoči duhovni predpostavljeni dobijo priložnost spoznati tega in unega gospoda, in ga potem postavljati na primerna mesta; gg. bogoslovci se vadijo očitno pred svetom na oder se postavljati, pred množico visoke gospóde peti in govoriti pa tako otresti tisto boječnost, ki mlade duhovnike tako pogostoma napada in moti. Zatorej gg. bogoslovci še enkrat slava in hvala! — Pri tej priložnosti naj omenim še to, da bota že 14. aprila dva bogoslovca posvečena in eden koj potem nastopi dušno pašo. V četrtem letu je pa 16 bogoslovcev, med njimi 7 Slovencev. Mešnikovo posvečevanje bode letos menda prej, ko prejšnja leta, ker mislijo mil. knezoškof se v Rim podati, kjer se bode 28. junija obhajala 18 stoletna obletnica mučeniške smerti sv. Petra in Pavla.

Še to. Pravijo, da bomo še pred 20. junijem posvečeni, potem pa še šolo imeli do konca julija. Ne vem, kako bo.

Zdaj naj pa še omenim, zakaj da nemški bogoslovci še niso napravili nikoli nobene narodne slovesnosti? Letos jih je v semenišču 30, so prav vneti pa vendar tudi Slovencem pravični rodoljubi, imajo tudi dosti duševnih moči, kako veselico napraviti in jo slavno izpeljati. Slovenski bogoslovci jim bodo gotovo radi pod rame segali. Kaj bi bilo, ko bi za god nemškega apostola sv. Bonifacija napravili Nemci tako svečanost? Poskusite!

Iz Blač v Ziljske doline. — r. (Redka slovesnost.) 25. februarja je bila tukaj zlata poroka. Čestitljiva starčeka Štefan Knolč in Marija rojena Nesman, po domače Artelnovi, sta obhajala svojo zlato ženitnino. Bila je najprej sv. meša z blagoslovom, po tej je bil primeren ogovor in poslednjič zlata poroka, kakor se nahaja v Solnograškem redovniku stran 406/4—408. Brezštevila množica ljudi iz vse spodnje Ziljske doline in celo raz Vrat je prišla gledat preredit slovesnost. Milo je bilo videti čestitljiva zakonska, ki sta prišla pred posvečenim oltar Bogu čest in hvalo dajat za preobilne milosti in dobrote, s katerimi ju je Vsegamogočni oblagodaril, — za veliko srečo in blagoslov, katerega jima je Bog delil v petdesetletnem zakonu. Veliko pričujočim so solze igrale v očeh, tako milo se jim je storilo o tem pogledu. Kar je pa pri tej zlatej poroki posebno znamenito, je to, da sta camar (drug, dever) in družica perve poroke oba še živa in tudi še dovolj terdna. Družica perve poroke je bila tudi pričujoča, camar pa ni mogel priti. Počestila in povišala sta to lepo svečanost tudi dva bližnja visokočestita župnika in nekaj zlahtne gospode, kar je čestita zakonska in druge svate posebno veselilo. Bili so pri zlatej poroki 4 otroci jubilatov, nju dveh otrok ni bilo pričujočih. Marsikdo je rekel: „Star sem že, pa kaj takega še nisem videl. Bog mi daj doživeti še kaj takih veselih in imenitnih slovesnosti.“ Pri gostiji je bilo vse židane volje. Pogosto se je napivalo jubilatoma: Na zdravje! Bog Vaju živi še 50—100 let! Zastran jubilatov je spomina vredno to, da so stari ženin (oča) še tako gibčni, hitri in

pripravni, kakor mladenec pri 24 letih. So pa toti jubilat od materne strani iz občoznane zlahtne Aichelburg-ove rodovine. Tudi žena so še precej terdni in zelo pridni. Perva poroka teh dveh zakonskih je bila 10. svečana 1817.

V Blačah sta še dva zakonska pri življenji, ki sta bila ravno tisto hudo lelo (1817) prvokrat poročena. Vse je želelo, naj bi tudi onadva z unema dvema vred stopila k oltarji, da bi bilo obhajilo še lepše in imenitnejše. Ali po vsem prijaznem prigovarjanju se to ni zgodilo. Žena bi bila prav rada to storila, mož pa ni hotel, rekoč: Ako sta dva para ob enem poročena, mora eden kmalo umreti!!

Sploh ljudje tukaj dolgo živé. Teško boš, ljubi bravec! našel v kaki vesi v primeri toliko starih ljudi, kakor tukaj pod Osternikom. Vzrok temu je tukajšna dobra voda v studencih in vodnjakih, ki pride po pozemskih žilah z gore Osternika. Navadna hrana (jed) tukajšnih sploh bornih ljudi je polenta. Pravijo, da ljudje, ki polento uživajo, posebno dolgo živé. Bral sem nekda v nekem slovenskem časniku, da mož, kojega edini živež je bila polenta, živel je 107 let!

Od Save blizu Ljubljane. Čudno opravičevanje; čudni možički! Gospod Tous-saints vitez Fichtenau, župan v Novem mestu, prizadeva si v svojem „Eingesendet“ v „Laibacherer“ opravičevati onega velikaša na Dolenskem, katerega je „Slovenec“ v 25. šte. zgrabil. G. Fichtenau pravi, da je „Slovenčev“ sporočilo „ruchlose Lüge“, in vtika se dalje v reči, katerih „Slovenec“ še omenil ni, in ravno tako našteva moževe zasluge za Novo mesto, katerih mu „Slovenec“ tudi nikdar kratil ni. Ne oziramo se tedaj na drugo iz imenovanega „Eingesendet“, kot na „ruchlose Lüge“. Iz vseh sporočil dospelih iz Dolenskega pozvedeli smo prav za gotovo, da je „Slovenec“ v Novomeškem dopisu le resnico govoril, da tedaj ta dopis ni bil „ruchlose Lüge“, ampak gola se ve da neprijetna resnica. Gospod Fichtenau-u, sicer možu prav dobrega srca, bi tedaj priporočali, naj ne vtika svojega nosu v reči, ki

mu niso nič mar, in naj pusti opravičevati se tistemu, kateri misli, da je po krivici napaden. To pišemo, ker se „Slovenčev“ dopisnik do sedaj še ni oglasil, in čast nam rešiti je v sedanjih časih dolžnost; dalje pa je treba tudi razjasniti tistim, ki so neizmerno veseli nad Laibacherčnim „Eingesendet“ meli. — Čuden možiček v mastni deželni službi, ta posebno misli se sedaj popolnoma opravičenega, in mu tudi že precej greben raste. Kaj bi ne! Deželni zbor je raspuščen, Bleiweis in slovenski narod so le „stranka“ v svoji domovini, go spod „Statthalter“ je jezen na Kranjce še od „črne vojske“ sem, „Laibacherca“ ima privilegijo vsak dan napadati z lažmi, s psovskami in drugimi sredstvi naš narod, za prihodnje deželne poslance bojo našli že v kacam kotu 36 novih možičkov, tedaj vsi možički na Kranjskem „gloria in eccelsis“ pojo, in vzdigujejo nosove ravno tako visoko, kakor nizko jih bojo pobesili 26. in 27. t. m. — Bog daj srečo! Skažite se zopet hrabri volilci vojvodstva kranjskega! Svet gleda zdaj na Vas! Preverjeni smo, da ostanete: Mož-beseda!

Iz Loke. (Marsikaj, — prosim berite.) Res nekaka neprijetna dopisa za nas Ločane se v „Slovencu“ nahajata. V enem čitam od naše politiške nevednosti, v drugem pa od pisanih „purgarjev“ in veliko družega enake baže. Da temu v okom pridemo, le spolnimo resnične besede nekega poštenega narodnjaka med nami bivajočega, ki pravi: „Berite prijatli slovenske časopise, gotovo boste meglo nevednosti zapodili in razgnali; gotovo boste bolj izobraženi, saj je neobhodno potrebno za izobraževanje prebirati časopise domače.“ Zatoraj vzemimo slovenske časopise v roke in prebirajmo jih pri vsaki priložnosti, da bomo bolj vneti za narodnost in se bolj prepričali, kaj in kako namerjajo nam nemškutarji škodovati.

Naša čitalnica, kakor je že enkrat v nekem „Slov.“ dopisu nek pisatelj omenil, stoji na jako slabih nogah, kajti ima samo 17 udov domačih. Prašam ali to ni malo število za mesto, ki šteje 2400 prebivalcev? Vpišimo

Besednik.

En dan v Ljubljani.

A. D. Zagorski.

(Dalje.)

Vse drugače je pa s trgovci, obrtniki in rokodelci. Uradniku se lahko ukaže in reče: Ti si tukaj za blagor ljudstva postavljen, ki te plačuje; zatorej se moraš tako in tako ravnati, ali pa odlazi. Ako se nočeš za dobro plačo prav ravnati ti, se bodo srčno radi drugi trije. — Od trgovca itd. kaj takega zahtevati ni mogoče. Njemu ne moremo nič, če je prav največji in najtrdovratniši nasprotnik naš. Tako na pr. imamo v Ljubljani štiri velike trgovce s knjigami. Vsi štirje so tudi Nemci, ki na Slovence še toliko ozira nima, da bi si vsaj slovensčine zmogne knjigovodje priskrbeli. To je dosti grdo od njih, ali kaj jim hočemo? Oni niso uradniki, ampak neodvisni, samosvoji gospodarji, ki ravnajo, kakor jim drago. Mi si ne moremo nič pomagati, njim nič zapovedovati, da hočemo tako pa tako ineti, marveč primorani smo, ker nimamo izbere, lepo tiho biti in kar rabimo ravno od njih kupiti. Potem še le, če bi se kak nov knjigar v Ljubljani naselil, kakoršnega že dolgo milo pogrešamo, da bi bil namreč popolnoma naš, potem še le bi lahko tudi njih kaznovali s tem, da bi se vsi le našega novega knjigarja poprijeli, starim pa slovo dali in jih s tem primorali, da bi tudi oni začeli svojim izključljivo nemškim knjigovodjem slovo dajati. Pri trgovini torej gledé rabe jezika našega zdaj še ne smemo in ne moremo dosti

zahtevati. Vse drugače je pa, kar se petja, deklamacij, glediščnih iger in drugih takovih veselje tiče; tukaj smemo in moramo vselej le čisto slovenske zabave zahtevati in nemško petje itd. ako nočemo biti brez značajni netopirji — ostudne živali, — brez vsega usmisljenja popolnoma zavreči. Saj pri veseljah se ni treba vsacemu skazovati, ampak le tistemu, ki je za to. V pogovoru posebno o bolj znanstvenih rečeh gre marsikom večkrat trda za dobre slovenske izraze, a pri petji, deklamacijah itd. ni taka. Pesem gladko teče Slovincu slovenska, ko Nemcu nemška, a krasnih slovenskih in drugih slovanskih pesem nam se ne manjka, ki se niti nemških niti italijanskih ne ustrašijo. Čemu potem nemško in italijansko petje na slovenski zemlji? Kako dolgo bo še lačna vrana sito pitala? Modrijan, ki trdi da smo prenapeti vsi tisti, ki le slovensko petje zahtevamo in se nemškemu ostro zoperstavljamo, modrijan, ki trdi, da se ima v vselej družbi popevati vse, kar je lepo, naj si bo že slovensko, nemško ali kar si bodi, tak modrijan naj pomisli, da so potem vsi Nemci od prvega do zadnjega prenapeti, ker le nemške, — vsi Italijani itd. so prenapeti, ker vselej in pri vsakej družbi izključljivo le svoje italijanske pesmi popevajo; potem je vsak narod in vsak človek prenapet, ki si ne pusti v zobe pljuvati, le tista mušica je pametna in modra, ki ne neha okoli lepo goreče sveče frčati in se v njo zaganjati, dokler se ne prifrčne, tako da ima za vselej zadosti. — Mi Slovenci smo si že tako na velikej škodi, ker smo se tuje nemščine že vse preveč nalezli, kajti Italijanom, ki ne rijejo v nemščino tako nespametno kot mi, se ni še nikdar v uradnih narodnost zatirala, nam pa da; namesto da bi zaradi

znanja tujega jezika kaj večjo veljavo imeli, nam protivniki naši ravno zaradi tega ravnopravnost narodno in veljavo izpodjedajo in mi da jih bi zdaj z nemškim petjem, z nemškimi veseljami v tem početju še sami podpirali in njih ravnanje opravičevali? Ta bi bila lepa! Potem bi morali, ker ne znamo sami značajni, ker ne umemo sami sebi pravični biti, jezik za zobmi držati in molčati, naj se dela z nami, kar hoče in nikdar ne tožiti, da se z narodnostjo našo brezznačajno in krivično postopa. Ako ni torej godljoljub, ki ima navado nemške pesmi in slovenskih družtvih zahtevati če tudi hoče pri vsem tem za iskrenega Slovence veljati, grd nemškutar, potlej je kravje blato — puter. Zatorej proč z nepotrebnim, škodljivim in pohujšljivim nemškim petjem. Pustite raj, naj poje Nemeč po svoje, Slovenec po svoje brez prepira, brez sovraštva, pa bo vse prav. Tudi napitnice in zdravice naj bodo v poštenih slovenskih družbah vselej slovenske in nikdar ne nemške. — Z navadnimi, privatnimi ali vsakdanjimi pomenki je pa, kakor sem že omenil, vse drugače. Želeti je sicer tudi tu in spodobi se, da se Slovenci kolikor je mogoče vselej le v slovenskem jeziku pogovarjajo, ali tukaj ne moremo, ako vse okolnosti premislimo in prevdarimo, tako ostri in natančni biti, da bi človeka koj obsodili, ki se ne more nemške besede povse zdržati, sicer bi morali žalibog tudi mnogo čitalničarjev iz čitalničnih dvoran — iztirati in to ne samo iz čitalnic po deželi, ampak tudi, kakor sem se sam osvedočil, iz velike čitalnice ljubljanske.

(Dalje pride.)

se tedaj vanjo, ker to bi bila velika sramota, če pri nas druga na Kranjskem vstvarjena čitalnica jenja, ko se druge tako lepo razvijajo in razcvitajo in pošiljajo duh narodnosti na vse strani. Še enkrat ponavljam, vpišimo se v vanjo, ne bodimo tako merzli za narodnost! Ne morem tajiti, da nekteri nemškutarji, kterim vse, kar je narodnega, smerdi in kterim je resnicoljubni „Slovenec“ tern v peti, noč in dan tuhtajo, kako bi nas zapeljali in kako bi se nad „Slovencem“ znosili, pa Bog vedi kaj še. Pa le dobro, da takih odpadencev in izdajic ni sila veliko; večidel so vsi le bolj mlačni za to in uno, jim je vse eno, nemško ali slovensko, iskra narodnosti, ki sedanje dni vse zavneha, ni jih še prešinila, — pa upamo, da jih bode in da naši Ločani za svojimi kranjskimi brati ne bojo zaostajali. Ločanje! ravno zdaj imate priliko osloviti svoje ime!

Eno lepo prošnjo imam do Vas, predragi rojaki, namreč to, da ste složni in zedinjeni pri volitvi s svojimi brati v starodavnem mestu Kranju, in si enoglasno g. Leopolda Jugovca za deželnega poslanca volite; kajti on je značajan mož in tudi pozna naše potrebe, gotovo bode ob pravem času svoj glas pozdignil.

Vem sicer, da bodo tudi zdaj naši nemškutarji vse žile napenjali in za Höfferna glasovali; pa ne ustrašite se, če smo složni, gotovo mi premagamo. Zatorej pogum in sreča junaska!

V nunski cerkvi se večidel nemško poje pri sveti maši; mislim, da bodo visoko spoštovane nune s slovenskim petjem našemu ljudstvu bolj vstregle.

Trnovo na Notranjskem. Lavračev. (Burja; o novih volitvah.) Do mesca februarja smo imeli tukaj prav prijazno vreme. Susec ali marc pa je začel po svoji stari navadi z repom viti t. j. prinesel nam je strašno burjo. Tako huda burja, kakor smo jo imeli tukaj 2. in 3. marca, nas ne obišče tukaj vsako leto.

Človek se ni smel iz pahišja prikazati. Ljudem je pri strehah kaj veliko škode večnila, ker je jako dosti opeke s streh pometala. Vergla je burja ravno tukaj v Trnovem poštini voz, akoravno so ga štirji junaki na vervéh deržali in opirali. K sreči ravno ni bilo ljudi v njem, razun voznika in kondukterja, pa tudi tema dvema se ni nič zalega pripetilo. Le konduktar se je malo pobil.

Dva človeka pa je burja prav do smerti ubila. Eden je šel iz Reke, drugi pa iz št. Petra. Tudi pisalca teh verstic je burja prisilila, da je moral — rad ali nerad — dvakrat prav komično tla kušnit, in ji tako poklon narediti! Enake burje že ne pomnijo davno.

15. t. m. so se zbirali tukaj zbiralci za volitev v Postojno 26. t. m. Kakor je slišati, so se zbrali samo narodnjaki, kteri bodo stali za naša stara poslanca dr. Costa in Korena kakor skala sredi sinjega morja. Čul sem, da je eden izmed izbranih mož za zadnjo volitev rekel, da je mislil družega poslanca mesto g. Costa voliti, pa ker so vsi za g. C. bili, tudi on ni hotel družega voliti. Zdaj za prihodnjo volitev pa ga zbiralci zaradi tega niso hotli zopet voliti. Tako je prav! — Toraj predragi rojaki! le verlo se obnašajte 26. marca pri volitvi v Postojni in enoglasno volite naša prejšnja poslanca! Da se boste tako obnašali, kakor ste se pri prvi volitvi, nad tem ne morem dvomiti. Božja pomoč! —

Iz Primorja?? (Baron Kellersperg.) Znano je, da se je naš deželni namestnik preselil v zlato Prago. Poslovil se je pri nas posebnim pismom, ki se zdaj dobiva tudi v slovenskem jeziku natisnjeno. Baron Kellersperg si je tu v Primorju posebno prizadeval za šole in pogozdovanje Krasa, zraven pa je tudi skrbel, da se Slovanom v njihovem materinskem jeziku urađuje in da so se morali uradniki, kjerkoli je potreba bila, slovenskega jezika naučiti. Še tudi to se mi

spomina vredno zdi, da je vladin list vse oklice tudi v slov. jeziku naznanjal. Pri vsem tem pa vendar tudi zamolčati ne morem, da se mi v zgoraj omenjenem pismu semtertje nektare besede prenapete in poetične zdé, ravno kakor da bi ne prilajale iz srca, — vsaj meni se tako vidi. Po mojih mislih bi se dalo iz takega stališča bolj pristrčno govoriti, zlasti bi to tisti zamogel, ki je v resnici ljudstvu prijazen. Da je Kellersperg ravno zdaj v Prago poklican, to se tudi nam nekako čudno dozdeva in gori bo treba še marsikaj storiti, kar se je tu preziralo. Bomo že videli, kako bo shajal. Dasiravno je, kakor sem že rekel, marsikaj za nas storil, kar drugim njegovim sosedom celo nič ne pride v glavo, vendar se mi to nikakor ne zdi prav, da se je slovanski živelj laškemu nasproti bolj zanemarjal. Vedremo!

Gorica. → (Garibaldi pa avstrijski Primorci.) V primorskih avstrijskih pokrajinah se teržaški „Primorec“ pa dalmatinski „Nazionale“ s priloženim „Narodnim listom“ krepko poganjata za primorske Slovane. Dalmatinske narodnjake podpirajo tudi ostri in vendar ondešnjim Italijanom kaj pravični dopisi v teržaškem „Cittadino“. In res vsak dan nam kaže, kako bi morali vsi možaki, vladni in nevladni, uradniki in neuradniki zbuditi narodno zavest primorskih Slovanov; kako bi morali podpirati razni razvitek slovenskega življenja. Vsak dan nam kaže, kako tužna prihodnost čaka primorskih avstrijskih Slovanov, zlasti pa primorskih in posebno že celo nas goriških Slovencev, ako se bo tudi v prihodnje slovenska narodnost prezirala, zavirala, tlačila. Žalostna sedanost, ki ne spoznaš, da se vsi primorski Slovenci, ki se svoje kervi zavedajo, resnobno potegujejo za obstanek Avstrije, da jo kot njeni zvesti sinovi na vseh straneh branijo pred očitnimi in skritimi napadi ljutih italijanskih sovražnikov! Žalostna sedanost, ali tvoje oči ne vidijo, da le Italijani hrepenijo po laški vladi, da le Italijanom pripadli slovenski renegati na ič in čič darujejo italijanski boginji! Žalostna sedanost, ki v svoji slepoti zavidno gledaš zveste slovenske sinove, ki jih ne podpiraš, ampak rajši gladiš in božáš njih nasprotnike, ki ti vendar kot do sedaj tudi v prihodnje iz srca vdani ne bodo! Tužna preteklost, žalostna sedanost, ki si samagojila in še gojiš na lastnih persih strupeno kačo, ne misle, da pridejo poletni časi, ki jo bodo ogreli in oživili; na vse strani širila bode pogubni strup! Žalostna zaspana sedanost, ali te ne bodo zbudile ropotače, ali te ne bodo predramile sovražne besede unkray goriške meje?

Garibaldi, največi sovražnik vsega tega, kar se Avstrija zove, ni več samo Dantovo „veltro allegorico“, on je poosebljena italijanska enota. Koder koli so po avstrijskem primorju Italijani naseljeni, povsod ga zlasti mladenči častijo kot pravo uzorno edinost. Kjer koli je mogoče, kažejo deputacije, ako ravno ne pooblastene, da mnogi mnogi Italijanci le po Italiji hrepenijo, da bi se vsak trenutek radi odcepili od njim le predobre matere Avstrije. In njih množica se množi od dne do dne! Kdo se ne spominja zadnjih dni preteklega svečana, kako so dalmatinske, primorske, teržaške pa madjarske deputacije v Benetkah pozdravljale italijansko enoto? Kdo se ne spominja Garibaldovega odgovora, kdo ne one pesmice njemu posvečene, ki med drugim sedanost popevaje na prihodnost očitno tako le kaže: „Mancano ancora tre fiori alla mia chioma: Il fior di Trento, di Trieste e di Roma.“

Poleg očitnih Avstriji sovražnih deputacij so ga na priliko v sosednjem Vidmu obiskali mnogi Avstriji izneverjeni primorski italijanissimi. Z golo radovednostjo le slabo zakrivajo svoje želje, ki jih od preslavne naše cesarske rodovine vlečejo k Avstriji pogubnemu panitalijanizmu. Kdo se ne spominja, kako so se ti skriti avstrijski nasprotniki v Vidmu uklanjali Garibalditu? Kdo se

ne spominja, kako je dvajset mladih zastopnikov tako zvanega isterskega ali prav za prav primorskega komitata pozdravljalo slavnega generala, italijansko enoto?

„Triesterca“ se sicer posmehuje besedam, ki jih je Garibaldi rekel rečenim zastopnikom. Tukajšni goriški Slovenci smo pa slišali še o drugih besedah, kterih „Triesterčni“ dopisnik še omenil ni. Garibalditove besede so nas zveste avstrijske Slovence prestrašile; razžalile so pa tudi našo avstrijsko udanost. Značiti da jih teržaški list ni upal si pribčiti zavoljo strastnega in nespodobnega pomena.

Res da mnogi vladni in nevladni možje mislijo, da demonstracije semtertje raztresenih avstrijskih Italijanov ne bodo zedinile z Italijo. Res da se posmehujejo Garibalditu, ki je avstrijskim Italijanom v Vidmu priporočal, da naj ne nehajo očitno žugati ali demonštrovati. Deloma imajo prav ti vladni in nevladni optimisti, kajti že Voltair pravi, da sami bobni in trombe terdnjavnega ozidja še nikoli poderli in kervave bitve še nikoli dobili niso. Naj bi pa vendar pomislili, da ropotače, rudeče srajce, širokoustne besede i. t. d. zbudajo, gojijo pa razširjajo panitalijanski duh po avstrijskih pokrajinah. Kar danes ni, zna jutre biti, zato naj vsi veljaki, naj vsi spoštenjaki odbijajo Avstriji sovražni duh, podpirajo naj pa Avstriji vedno zveste primorske Slovence. Zmiraj bo veljalo načelo: Narodne napade moramo spodbijati le z narodnim orožjem! Le slovenski narod, le njegov vsestranski razvitek bo vspešno branil avstrijsko primorje italijanskemu sovražniku. „Perseveranza“ je rekla: „Terst mora lašk biti, kajti 9 desetih je laških stanovavcev.“ Čudna „Triesterca“ ji je odgovorila: „Kaj bodo Slovenci k temu rekli, kterih je v Terstu skorej večina?“ Tu nas vladni list priznava, pa kaj pomagajo prazne besede? Borni tlačeni narod se brani ne more!

Iz Grada. — —i. Graškemu „Telegrafu“ je gradiva zmanjkalo, in njegove očake so že jeziki srbeli, ker tako zaželeni „oži“ se je moral vsled silne opozicije federalistov zopet odložiti! Govoriti pa je bilo treba na vsaki način, kajti drugače bi bil lahko nevhvaležni svet pozabil, da je v Gradcu toliko slovečih politikarjev, kteri hočejo po vsej sili osrečiti Avstrijo s svojo blagonosno politiko. Kaj je bilo tedaj storiti?

Ker nemški politikarji jako ljubijo bogato mizo, napravil je mariborski župan g. Tappeiner veliko pojedino (banket), in graški maliki so počastili velikega moža, kteri je hotel po vsej sili izvoljen biti v kmetiškem volilnem okraju, če tudi mu je bila v mestu volitev gotova, samo da bi postal državni poslanec, za ktereга pa nevhvaležni Slovenci niso marali!

Pri šampanjcu se da z velikim „efektom“ govoriti, — to vedó ti gospodje, in govorili so, kolikor se je dalo. Da se pri tej prilici ni prizanašalo Slovenem, to se lahko ve. Gospod vitez Waser je grajai slovenske narodnjake, ki nosijo mir med narodi v ustih, a žolč v srcu. Da bi le enkrat nehali Nemci očitati nam namene, kteri nikjer tako ne cvetijo kakor ravno med njimi! Ali tako hočejo sebe in druge slepiti, pa ne pomislijo, da jih utegne to spraviti pred nevaren prepad.

Tudi M. Kaiserfeld je hvalil nasproti sirovosti na kmetih mesta kot središča in gojišča prave omike in kulture. Kakošna je ta omika, pokazalo se je pri celjskih volitvah, pokazalo pa tudi en teden pred ovim banketom pri nekej dogodbi v Mariboru, ki pa zaradi njene grdobe ne gre v časnik, ampak pred sodnijo.

Pa tudi kultura po mestih nam še ni prinesla nobenega hasna, dosti pa nemškutarskega duha, ki nasprotuje našemu duševnemu in materijalnemu blagru.

Toliko o tem banketu. Kdor hoče bolj ua tanko preštudirati govore, lahko jih dobi;

kajti da bi se ne pozabili tako hitro, kakor neki prejde navdušenost po šampanjcu, poskrbeli so gospodje precej, da se „od besede do besede“ razglasijo po graških časnikih. —

Marsikteremu izmed Slovencev je morda še znan tukajšni fajmošter g. Richard Knabl po svojih prepirih z učenim našim Trstenjakom zaradi starodavnosti Slovencev.

Ta ljubeznjivi gospod je bil zadnjič kot škofovski komisar na tukajšni viši realki pri izpitu iz crkvene zgodovine ter praša nekega učenca, ko je bila govornica o Cirilu in Metodu, kako stari so Slovenci? Učenec, ki ni bolje vedel, odgovori, da jih poznamo iz časov sv. Cirila in Metoda.

„Kaj še“, reče g. Knabel, „niso še tako stari, oni so še le iz Primičevih časov; prej jih še ni bilo.“ (Primic je bil v začetku sedanjega stoletja učitelj slovenščine na graški liceji.) Ali se spodobi, kaj tacega pri izpitu pred učenci, ki še ne vedo, kaj je pravo, izreči? Ali se ne širi s takimi rečmi zaničevanje do našega naroda?

In g. Knabel hoče biti učenjak ter poznati starodavnost slovansko! Učenjak mora biti omikan; kdor pa kaj tacega stori, nima omike! Še nekaj! G. Knabel je povedal Slovence, koliko smo stari. G. dr. Rechbauer nam je pa povedal, kako dolgo še bomo životarili. Ko je namreč pri volitvi za državni zbor prišla tudi naša skupina na vrsto, ni se je vdeležil, češ, da kot „pošten“ Nемеc nikakor ne more voliti Slovencev, — tistih Slovencev, katerih čez 50 let tako ne bo več na svetu!

Nesrečni narod slovenski, po računu Knablovem in Rechbaurovem dano ti je samo okoli 100 let bivati na svetu. O globoka, nemška učenost in modrost!

Iz Zagreba. „Pozor“ pripoveduje v ondanjem članku bolj natanko, kako je siloviti razbojnik Udmanić v Moslavini na Hrvaškem nesrečni konec storil. Tako le piše: „Odkar je U. poslednjikrat od kupca Hrvatića v Lipovljah denarja zahteval, pazila in prežala je varstvena oblastnija povsod in na vso moč nauj. To je tudi razbojnik po svoji ljubici zvedel in z njeno pomočjo mu je bilo tudi mogoče v zaznamovano hišo v vasi „Potok“ — med Popovačo in Siskom — kjer ga je ona pričakovala, prikrasti se. Med tem ko se je U. v tej hiši dobro gostil, pride nek mlinar po svojem opravilu v to vas in sreča staro ženo, ki mu pové, da jej nekaj srce zelo teži.

Na vprašanje, kaj da je to, razodene mu ona brz, da je Joso (Udmaniću je bile ime Jožef) pri sosedu. Na to se zažene mlinar na svojega konja in oddirja bliskoma k bližnji žandarski straži v Popovačo. Patrola (1 vodnik in 4 možje) je bila hitro na nogah ter je koj odšla na nevarno pot, kamor jo je dolžnost klicala. Vodnika, ki je menda še nekaj malega časa služiti imel, je to nekako zelo pretreslo in kakor da bi bil smrt

slutil, stopile so mu solze v oči. Ali ni bilo več časa obotavljati se, morali so naprej!

Ko v vas pridejo, obstopijo brz hišo. Kmalo pride iz nje fantalin, ki ga primejo ter mu z orožjem na prsih zažugajo, naj jim pové, kdo da je v hiši? Letá se zboji in pové, da je Joso notri. Nato pride hišni gospodar vun. Tudi njega vprašajo po U., ali on jim s konca taji, in še le potem, ko so mu dobro zažugali, pove, da je res Joso v hiši. Zaukažejo mu zdajci, naj mu gre povedat, da naj se uda. On pa jim reče: Kdor ga hoče imeti, naj se sam potrdi k njemu! — Nato pa so gospodarju zaukazali, naj slame na vse 4 hišne ogle nanosi. To se zgodi. Zdaj pa ga spet k razbojniku pošljejo, da naj mu pove, da zdaj ni nobene šale več; zraven pa ga ta tudi prosi, da naj vendar pomisli, v kakšno nesrečo da bo njega samega pahnil. Stréljaj vunkaj, bil je odgovor. Udmanić začne stréljati, ljubica pa mu baše! Vse na okoli je kakor mrtvo, noben v vasi se ne gane. Žandarji, dobro zavarovani, ukažejo nato gospodarju, naj urno slamo zažge. Zdajci začne na vseh 4 oglih goreti. Ljubica prileti zdaj najprej iz hiše in beži. Žandarji hočejo za njo; ali hitro se premislijo, da bi to lahko bila kaka zvijača, s katero bi se jim znal U. sam kako odtegniti, — tedaj ostanejo in pusté babo. Med tem pa plamen zmira; dalje šviga in obdaja U. kakor kako peklensko pošast. Obide tudi njega strah in groza, pa vendar še ne obupa v tej smrtni nevarnosti in se misli rešiti.

S samokresom v roci skoči v predvežje ter zavpije žandarjem: Ali začnete vi, ali pa bom jaz! V tem hipu pade ogorela sgraja pred vežo na tla. U. in načelnik patrole zagledata eden drugega. Načelnik nameri, ali še hitreji U. Puška počí in mrtev se zvali žandar na tla. Kar je prej slutil, zgodilo se je! Trije žandarji skočijo zdaj k nesrečnemu tovaršu. To videvši plane U. iz hiše, ustrelí zopet ter rani hudo žandarja Pražaka v levo roko. U. se na to spusti v beg in že je kacih 300 korakov deleč od hiše in žandarjev, — kar ga doleti smrt. Tu namreč v nekem zavetju stal je na straži peti žandar, z imenom Petrovič, in ko U. mimo hoče, skoči letá k njemu in ga za njegove dolge lasé zgrabi. Ali U. se mahoma obrne in vrže žandarja ob tla. Zdaj bi bil pa tudi lahko ubežal, ali ker se je hotel nad Petrovičem maščevati in ga umoriti, — doletelo je to njega samega. Ranjeni Pražak je namreč med tem časom si toliko opomogel in zraven pritekkel ter prav blizo tolovaju v uho nameril in ga ustrelil. U. stori zadnji korak ter se zvrne, izdihnivši svojo črno dušo, v bližnjo lužo. — Dobili so pri njem srebernat pas in na prsih reči (amuletov), s katerimi se je mislil zavarovanega za vedno zoper vsaktero kroglico in puško, ali zastonj, ker zdaj ga je vendar Pražakova dobro zadela. — Tako je končal ta strahoviti razbojnik svoje črno življenje!

Ptuje dežele.

Rusija. Vlada se pripravlja, kakor se že davno govori, z vso močjo na vojsko zoper Turke. V Konstantinovu na Podoljskem se zbirajo vojaška kardela, kjer je menda že 36.000 mož; vseh skupaj pa bode 150.000 m. Med vojaki se sliši ta-le pesem: „Na noge, sveta Rusija, in postavi sv. križ na Carigradske mošeje (turške cerkve). Sveti Car, pelji nas na maščevanje za Sevastopol!“

Črna gora. Sliši se, da je tudi tu vse za vojsko vneto in da bode vlada od Turkov Barsko luko (Antivari) tirjala in če bo treba, tudi s silo jo vzela.

Turčija. Francoska, Angleška in neki tudi Avstrija zdaj tirjajo, naj Turk Kandijo Grkom izroči. — Sicer se pa iz vseh krajev le od punta in vojske sliši, nikjer pa, da bi se Turku kaj po sreči izšlo!

Razne novice.

* V nedeljo 24. marca t. l. ob 8. na večer bode v tukajšni čitalnici „Beseda“ s petjem, glediščem in tombolo.

Odbor čitalnice v Ptuj 16. marca 1867. Iz Ljubljane: (Agitacija.) Na vse kriplje si prizadeva narodu nasprotna stranka, da bi zmaga pri volitvah. Tudi slovenska brošura je prišla te dni od te strani na svitlo, ki si prizadeva proste volilce motiti. Menda je iz Dežmanovega peresa! Pozor volilci! ne dajte si sejati ljulike med dobro pšenico! Dobro pogledjte tičke, ki k vam prifrfrajo, na perji jih bodete kmalo spoznali!

(„Dramatiško društvo.“) S sklepom dne 2. marca je Njih Veličanstvo blagovolilo potrditi osnovo „dramatiškega društva v Ljubljani“. Kakor hitro bode dobil začasni odbor potrjena pravila v roko, izdal se bode poziv vsem rodoljubom in vabilo, da obilo pristopajo k temu prevažnemu društvu. Ob enem dala se bodo tudi pravila v natis in se bode kmalo potem sklical prvi občni zbor.

(Sokolski shodi.) Drugi sokolski shod v postu bil je v saboto 16. t. m. Odslej naprej bodo shodi zopet vsako saboto pri Virantu. Uljudno se vabijo vsi udje in prijatelji Sokola k tem zabavam.

(„Laibacherca.“) Nekako oštentativno povdarja „Laib. Ztg.“, da od leta 1829 (ne 1825, kakor ona pravi) do l. 1859 ni bil nobeden civilnega stanu na Kranjskem s smrtjo kaznovan. Od l. 1859 do letos pa jih je bilo že 7 in da bode skoraj tudi osmi obešen. Temu le pristavljamo, da je to res žalostno, da pa med temi sedmimi sta bila dva hudodelca Laha, ki sta le po naključju bila v tukajšnji posilnici zaprta. Zakaj tedaj tudi tukaj kranjski deželi ptuje hudodelce na vrat obešati!

Oglasnik.

Podpisani odbor za okrajne ceste daje na znanje, da se bo poprava obrežnega zavarstva in ceste pri Poljanah in pri Stoparju v Pliberškem okraju, prva prevdarjena na 740 gld. 41 kr., druga pa na 900 gld. 28 kr. a. v., 2. aprila t. l. dopoldne ob 10. uri v pisarnici Pliberške grajsčine po nižji dražbeni ceni oddala. Osnove, prevdarki stroškov in dražbeni pogoji so ob navadnih službinah urah vsaki dan na pregled.

Odbor za okrajne ceste v Pliberku 9. marca 1867.

Med svete skrivnosti, ktere katoliška cerkev veliki teden v podobah predstavlja, spada gotovo v prvo versto tudi sveti grob. — Pa po več krajih, posebno po cerkvah na deželi, ne napravlja se sveti grob tako, kakor se spodobi in da bi se serce pobožnih kristjanov veselja in gorečnosti vnemalo. Da si cerkveni predstojniki za sveti grob kaj novega in lepšega ne napravijo, pride večidel odtod, ker mislijo, da je nova naprava za majhne cerkve in sosesčine predraga.

Zatorej se prederzmem, vse cerkvene in srenjske predstojnike zaverniti na svete grobe, ki jih jaz narejam. Ti grobovi so močni in terdni, se lahko postavijo in spet shranijo, pa so zraven kaj čedni in prav dober kup. Priporočam torej od mene narejene svete grobove prav lepo.

Ako se komu zljubi me o tej zadevi vprašati, pošljem mu zastonj podobo, popis in ceno mojih sv. grobov ter tudi na vse strani prav rad postrežem.

Edvard Zbitek, v Olomucu Bäckerstrasse št. 484,

posestnik c. k. dež. privilegije za izdelavo raznovrstnih svetih grobov.

